

О. О. МАЛИШЕВ,
кандидат юридичних наук

ЮВІЛЕЙ АКАДЕМІКА М. П. ВАСИЛЕНКА

19 лютого 2016 р. у Великому конференц-залі Національної академії наук України відбулися урочисті Загальні збори академічної Секції суспільних і гуманітарних наук. Нагодою для цього заходу стало 150-річчя від дня народження видатного українського історика і правознавця, громадського та державного діяча, другого президента Всеукраїнської академії наук, репресованого й викресленого з нашої історії за радянських часів, – академіка Миколи Прокоповича Василенка (1866–1935 рр.). Слід відзначити, що для відродження пам'яті про академіка та повернення до наукового обігу його творчого обігу вже зроблено доволі багато. Ще 1991 р. вдалося домогтися його юридичної реабілітації. Історики і юристи наполегливо вивчають біографію та наукові праці М. П. Василенка. Варто у цьому контексті відзначити коментоване академічне тритомне видання вибраних творів М. П. Василенка, що побачило світ у 2006–2008 рр. Іменем вченого названо вулицю в Києві, на ряді будинків, де жив, навчався або працював учений, встановлено пам'ятні дошки.

З вітальним словом від президента НАН України академіка Б. Є. Патона до учасників зібрання звернувся голова секції – віце-президент НАН України академік С. І. Пирожков. Згодом у своєму вступному слові він наголосив на вирішальності внеску М. П. Василенка у розбудову української науки, особливо в буремні 20-ті та 30-ті роки. Директор Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України академік Ю. С. Шемшученко у науковій доповіді торкнувся ряду питань життєвого шляху ювіляра та його творчої спадщини. Микола Прокопович, перебуваючи у 1918 р. на посаді Міністра освіти і мистецтв в уряді П. П. Скоропадського, став як основним ідейним натхненником, так і безпосереднім практичним організатором створення Української академії наук. Згодом в останні роки життя йому судилося спостерігати нищення академічної науки на тлі становлення сталінського тоталітарного режиму. Доповідач відзначив наукові заслуги М. П. Василенка у царині історії українського права, доведенні його самобутності й самостійності розвитку. Відповідну тезу було розвинуто в доповіді іншого співробітника Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України – професора І. Б. Усенка, який підкреслив, що М. П. Василенко зробив вирішальний внесок у визначення предмету досліджень історії українського права, формування вимог до таких досліджень, усвідомлення української історико-правової науки як юридичної. Він був одним з перших дослідників історії українського права та сформував наукову школу, яка об'єднувалася відповідним науковим світоглядом та дослідницькими парадигмами. Академіка також можна вважати фундатором наукознавчих досліджень з історії вивчення українського права, одним із основоположників таких наукових напрямів, як юридична біографістика, юридична історіографія, юридична археографія і юридичне джерелознавство.

Представник Інституту історії України НАН України доктор історичних наук, професор В. Ф. Верстюк зупинився на окремих аспектах урядової діяльності М. П. Василенка у 1918 р. Директор Інституту археографії і джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України доктор історичних наук Г. В. Папакін звернувся до археографічної складової творчої спадщини академіка. Серед іншого було відзначено його титанічну роботу з публікації так званих Генеральних слідств про маєтності українських полків 1729–1730 рр. Ректор Київського університету права НАН України професор Ю. Л. Бошицький присвятив свою доповідь педагогічній діяльності Миколи Прокоповича, а також запланованим заходам із вшанування пам'яті М. П. Василенка в Київському університеті права і його філіях. Про наукові зв'язки академіка з Науковим товариством ім. Шевченка у Львові розповів львівський науковець – кандидат юридичних наук, доцент Т. Г. Андрусак. На завершення було заслухано доповідь кандидата юридичних наук, доцента Л. В. Міхневич з Київського національного університету ім. Вадима Гетьмана. Дослідниця проаналізувала викладацьку діяльність академіка у Київському інституті народного господарства в 1920–1924 рр.

Присутнім було також продемонстровано підготовлений молодими вченими Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України короткий відеофільм про життя і творчість академіка М. П. Василенка. Творці фільму спеціально відвідали малу батьківщину академіка – с. Есмань (нині – с. Червоне Глухівського району Сумської області) та інші пам'ятні місця.

У підсумку були ухвалені пропозиції зборів, серед яких продовження досліджень творчого доробку М. П. Василенка, створення його електронного архіву, відкриття меморіальних дощок на київських будинках, де жив академік, тощо. Підкреслювалося, що актуальним є не лише увічнення постаті науковця, а й продовження започаткованих або задуманих ним справ, як у царині вивчення історії українського права, так і загалом у питанні збереження й розбудови академічної науки в Україні, що у світлі цьогорічного катастрофічного скорочення державного фінансування наукових досліджень видається напрочуд актуальним.

М. М. ШУМИЛО,
кандидат юридичних наук

**VI МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ЮРИДИЧНІ ФАКТИ В СИСТЕМІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ»
ДО 145-РІЧЧЯ АКАДЕМІКА ВУАН С. ДНІСТРЯНСЬКОГО**

26 листопада 2015 р. в Інституті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України відбулася щорічна Міжнародна науково-практична конференція «Юридичні факти в системі правового регулювання», присвячена пам'яті